

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
שירות ההדרכה והמקצוע
אגף ענפי הצומח, תחום פרחים

ספטמבר 2021
אלול תשפ"א

שיווק הפרחים ברויאל פלורהולנד 2021

ירון כוכבי, תמר להב

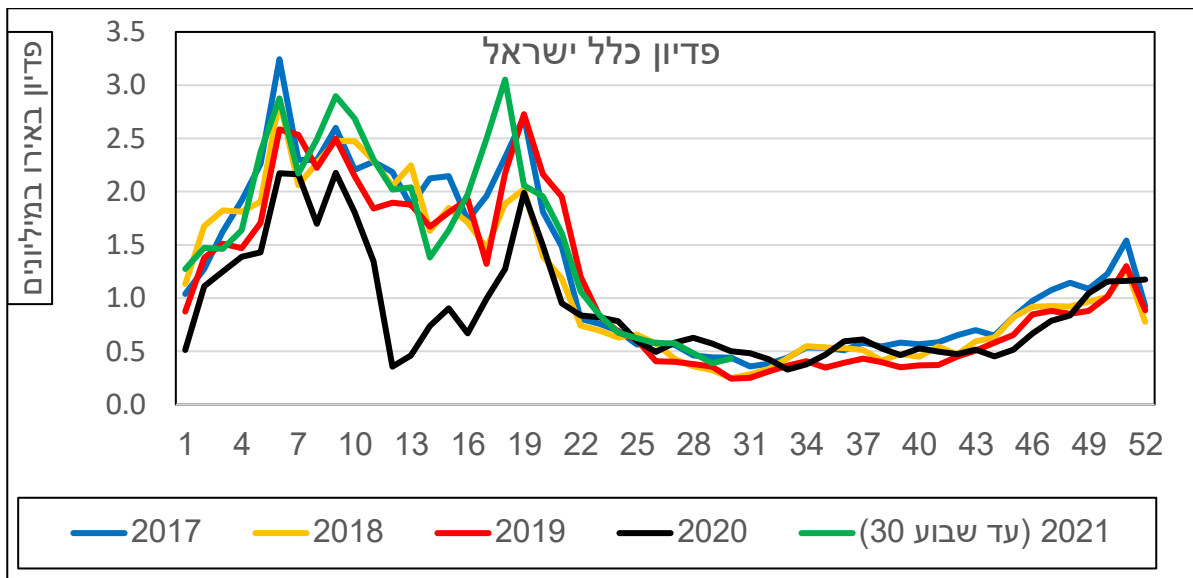
במאמר זה ריכזנו את נתוני השיווק ברויאל פלורהולנד של ישראל בחמשת הגידולים המובילים מבחינת הכמות. הכמות הגדולה ביותר הייתה בפרח שעווה (מעל 45 מיליון פרחים), ואת המקום החמישי תפס הלימוניום (כ- 12 מיליון ענפים). בכל אחד מהגידולים דיווחנו על סך כל הכמויות המשוקות מישראל, בהשוואה לשאר המדינות, בעשר השנים האחרונות, ואת פרישת השיווק, הכמויות והמחירים בישראל בכל שנה מבין השנים 2019, 2020 ו-2021.

בעשור האחרון ישנה ירידה משמעותית בכמויות הפרחים המשוקות מישראל לרויאל פלורהולנד. בתחילת העשור, כלומר בשנת 2011, שיווקו 472 מיליון פרחים, כמות שירדה ל-190 מיליון פרחים בשנת 2020.

הירידה בעשור האחרון נראתה במרבית הגידולים, שחלקם, כמו ורדים, גרברה ושושן, נעלמו לגמרי מהיצוא. מעט גידולים, כמו פרח שעווה, לימוניום וחמניות, שמרו על כמותם בבורסה, ויש גידולים שחדרו אליה בשנים האחרונות, כמו טויידיה וזנים חדשים של סקביזזה.

השפעת הקורונה

הקורונה 'הגיחה' לעולם בסתיו 2019 והשפעתה על המסחר בפרחים הייתה שולית עד לנפילה הגדולה בשבוע 12 של 2020 (ביום שישי ה-13/3/20 הייתה ההשמדה הגדולה), 25% מהפרחים עברו ב-0 (או לא נמכרו). היצוא התחדש בהדרגה, ובשבוע 19 חזרו המחירים לרמתם הרגילה בזכות צמצומים גדולים בכמויות. ההגבלה על הכמויות המורשות לשיווק נמשכה כשלושה שבועות (לפי גידולים), כך שהפגיעה הקשה הייתה בעיקר בגידולים שגל הפריחה שלהם היה מרוכז במחצית מרס עד מאי. גרף 1 מציג את הפדיון של כל פרחי ישראל לרויאל פלורהולנד ב-5 השנים האחרונות. התפלגות הפדיון דומה בכל השנים (למעט 2020, שנת הקורונה): פדיון גבוה בחורף ובאביב (שבוע 49 בעונה הקודמת עד 21 בעונה העוקבת) עם "פיקים" בשבועות 6, 9, 18-19 (ולנטיון, יום האם ברוסיה, יום האם במערב אירופה), ופדיון נמוך בקיץ ובסתיו (שבוע 22 עד שבוע 48)

גרף 1: פדיון כלל פרחי ישראל בפלורהולנד ב-5 השנים האחרונות

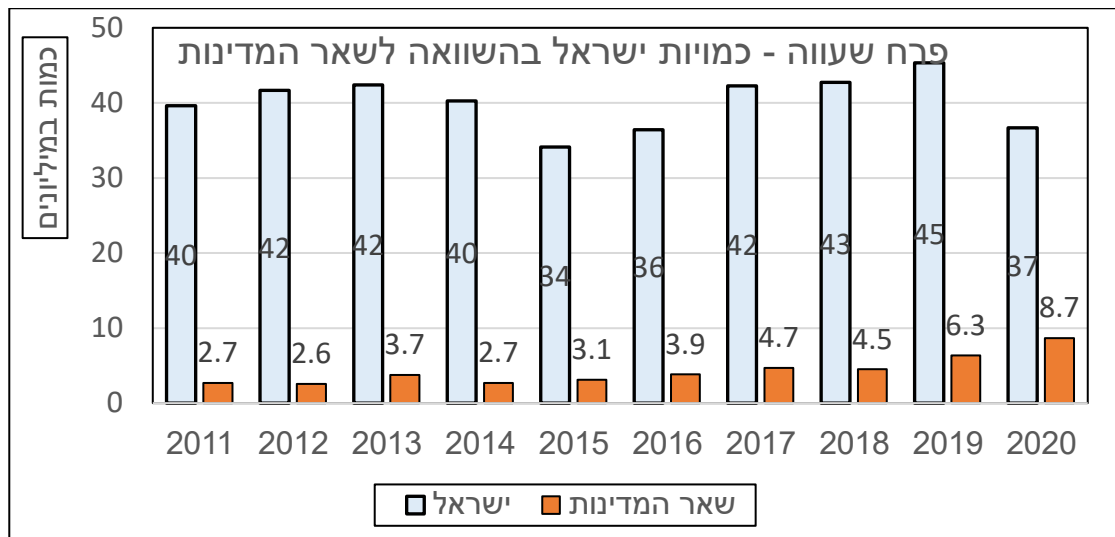
סקירת חמשת הגידולים המובילים בכמות מישראל לריאל פלורהולנד

פרח שעווה

פרח השעווה הוא אחד הגידולים הבודדים השומרים על כמות הפרחים המשוקקת בעשר השנים האחרונות. לאחרונה הוא הראשון בכמות המיוצאת לריאל פלורהולנד מבין כל הפרחים המיוצאים מישראל. ישראל היא הספקית העיקרית של פרח שעווה במשך כל השנה, והספקית הבלעדית של גידול זה בחורף. מגרף 2 עולה כי במשך כל העשור נמכרו מישראל כ- 40 מיליון ענפים בשנה, המהווים כ- 90% מהכמות. הכמויות, כאמור, היו די קבועות, אך לשמחתנו, המחירים עלו מ-15 סנט בשבוע 12 בשנת 2011 למעל 20 סנט בשבוע 15 בשנת 2014, כשהעונה המחיר הממוצע עלה במיוחד והגיע ל-34 סנט. העלייה במחיר השנה נמצאת במגמה דומה לגבי הרבה פרחים.

משנת 2011 יש שיווק של פרח שעווה בכמויות קטנות ולא משתנות ממדינות נוספות: זימבבואה, אקוודור, ספרד, קניה וטוניס. מדינות אלה נכללות בהגדרה "שאר המדינות" שבגרף 2, והן מהוות יחד 5% עד 8% מהכמות הכללית. משנת 2016 החלה גם דרום אפריקה לשווק פרח שעווה, והכמויות ממנה גדלות מדי שנה, כשבשנת 2020 היוותה דרום אפריקה כ-15%, במקביל לירידה מסוימת בכמות מישראל. דרום אפריקה משווקת בעיקר בחודשי הקיץ והסתיו, אך בהחלט יש חפיפה ממנה ומ"שאר המדינות" לשולי תקופת השיווק שלנו, בשלב זה בכמויות קטנות.

חלק מהמדינות פודות מחיר הרבה יותר גבוה (50%) מישראל: דרום אפריקה, זימבבואה ואקוודור, בזכות העובדה שהן מוכרות בתקופות של היצע נמוך, אך גם במכירות נובמבר-דצמבר (במקביל אלינו) כי בתחילת העונה שלנו יש לנו זנים פחות איכותיים בהשוואה אליהם.

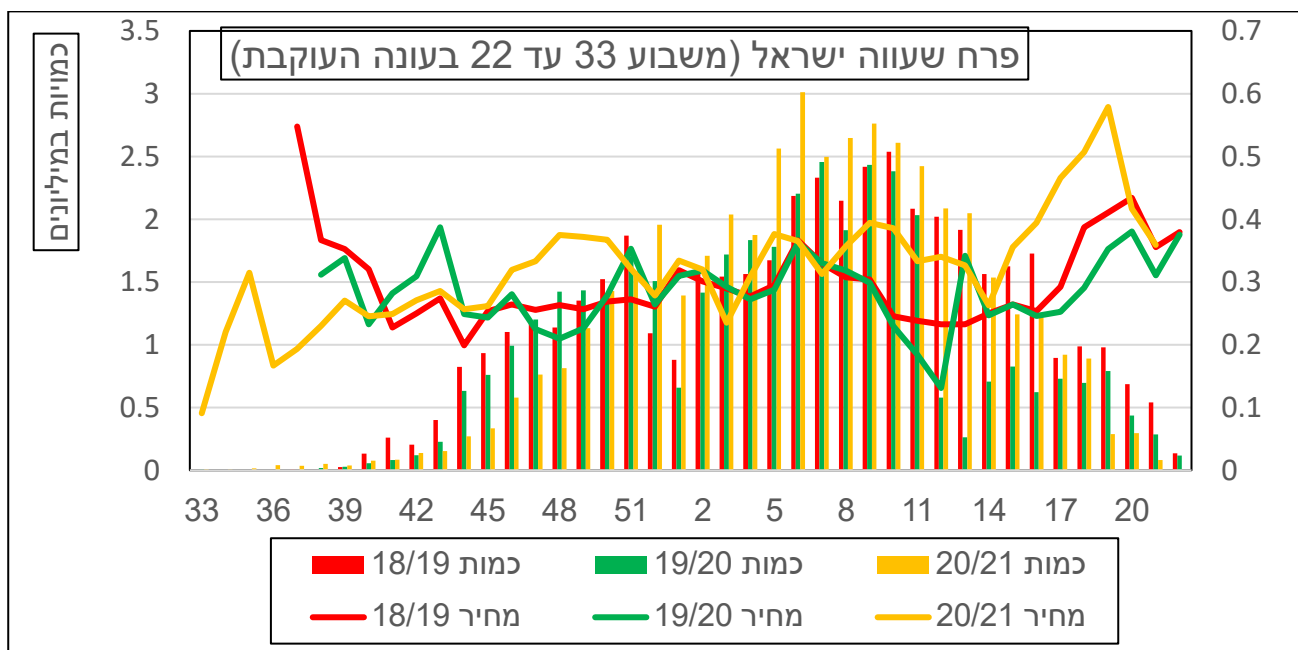

גרף 2: פרח שעווה – כמויות מישראל, בהשוואה לשאר המדינות

בעבר שיווקנו פרח שעווה רק באמצע החורף, אך בזכות הטיפול ושיפור בשיטות הגידול אנו מייצאים מגוון גדול של זנים, המאפשר לנו לפרוש את העונה מאוקטובר ועד יוני (משבוע 33 ועד שבוע 22), כאשר הכמויות הגדולות מתרכזות עדיין בחורף, מדצמבר ועד אפריל.

אפשר לראות ב-2020 את השפעת "משבר הקורונה", שחל בשבוע 12, עם ירידה חדה במחיר ובכמות. התאוששות המחירים הייתה מהירה מאוד, וכבר בשבוע 13 חזר למחיר הרגיל לעונה בזכות הפחתה משמעותית בכמויות עד אפריל.

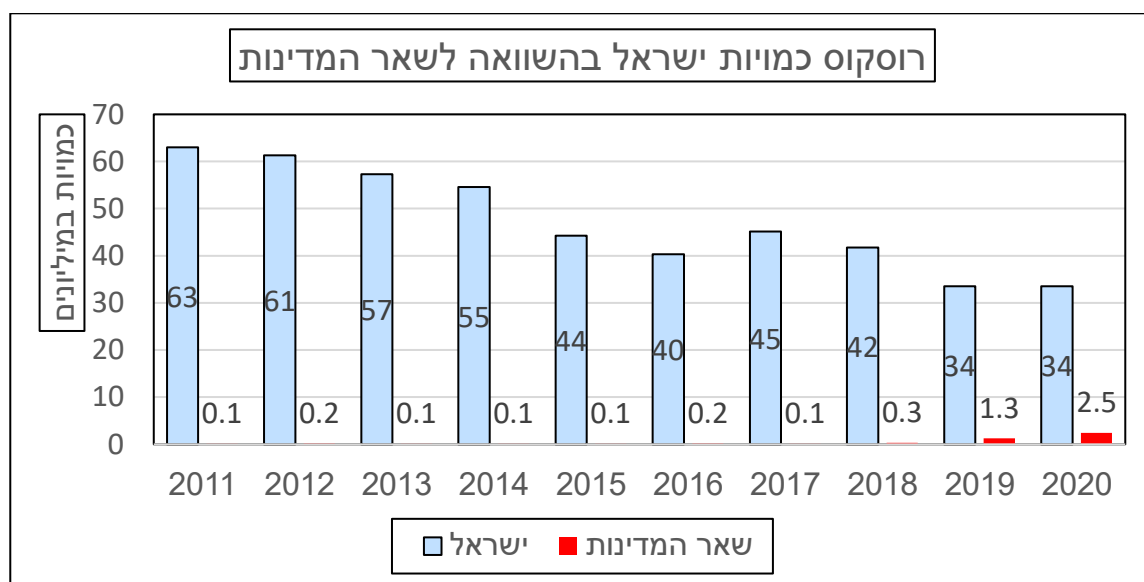
בעונת 2020/21 המחיר הממוצע היה גבוה בהשוואה לשנים קודמות, בדומה לגידולים רבים.

גרף 3: פרח שעווה ישראל (משבוע 33 עד שבוע 22 בעונה העוקבת)

רוסקוס

הרוסקוס, אחד הגידולים הכי מזוהים עם ישראל, נמצא גם הוא לצערנו במגמת ירידה של שטחי הגידול בארץ, וכפועל יוצא גם חלה בשיווק. בגרף 4 רואים כי לפני עשור שיווקנו מעל 64 מיליון ענפי רוסקוס (במחיר ממוצע של 8 סנט), אך סיימנו את שנת 2020 (שכנראה לא הושפעה מהקורונה) בירידה של 45%, כלומר ל- 37 מיליון ענפים (אך חלה עלייה של 35% במחיר ל-11 סנט בממוצע). המצב הוא שאין 'ואקום' בשוק, ודי מהר מדינות אחרות לומדות שגם הן יכולות לגדל ולשווק רוסקוס. הארצות ששיווקו רוסקוס בשנת 2020, בנוסף לישראל, הן: זימבבואה, קניה, אתיופיה, קולומביה, אקוודור, ספרד, צרפת וטורקיה. כל הארצות הללו ("שאר המדינות" שבגרף 4), שעד לפני חמש שנים היוו אחוז אחד בלבד מיצוא הרוסקוס, עברו בשנה החולפת את שבעת האחוזים. הרוסקוס הוא מוצר עם חיי מדף כמעט אינסופיים, גם בשטח וגם לאחר הקטיף, ומחירו אטרקטיבי ביותר, לכן נוצר ביקוש למוצר גם בעסקאות ישירות. זהו אחד המוצרים שברויאל פלורהולנד ומחוצה לה הביקוש בעסקאות גבוה. כחמישים אחוז מכלל היצוא של הרוסקוס נמכר ישירות ליצואנים שונים, ומתוך החמישים אחוז, הנשלחים לרויאל פלורהולנד, מעל שלושים אחוז נמכרים בעסקאות ישירות.

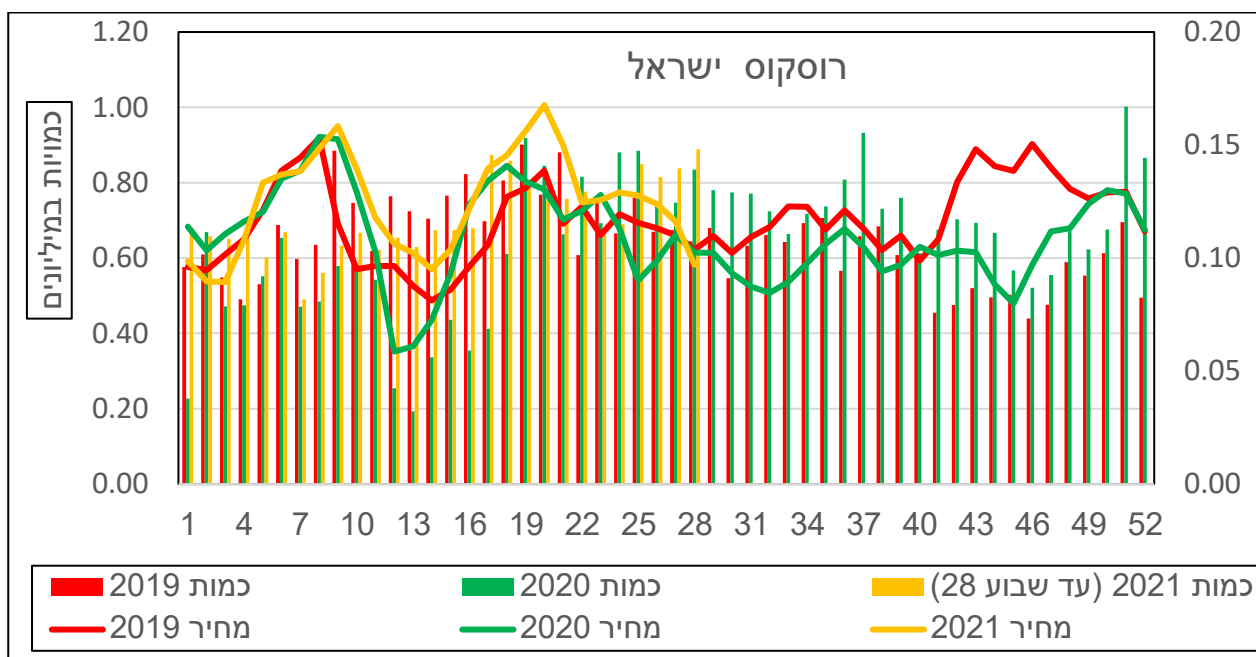

גרף 4: רוסקוס – כמויות מישראל, בהשוואה לשאר המדינות

שיווק הרוסקוס מישראל חל במשך כל השנה (גרף 5). הרוסקוס, כמו גידולים רבים אחרים, מושפע ישירות מההיצע ומהביקוש. אפשר לזהות את העלייה בביקוש בתחילת השנה, החל משבוע 4 - ליום האהבה, נמשך לכיוון יום האישה הבינלאומי, יום האם באנגליה, וניכרת עלייה נוספת בביקוש (מחיר) לקראת יום האם שחל במערב אירופה ובצרפת בשבועות 18-20.

אפשר לראות את השפעת "משבר הקורונה", שהחל בשבוע 12 עם ירידה חדה במחיר ובכמויות. ההתאוששות הייתה די מהירה, ותוך כחודש המחיר עלה, ובהמשך עלו גם הכמויות. המכירות ליום האם המשיכו כל הקיץ, ולמרות שהמחיר הממוצע היה נמוך יותר, הכמויות הגדולות היוו פיצוי על העצירה בחודשים מרס-אפריל.

בשנת 2021 משבוע 10 רואים שהמחיר הממוצע גבוה גם משנת 2019, בדומה לגידולים רבים אחרים.

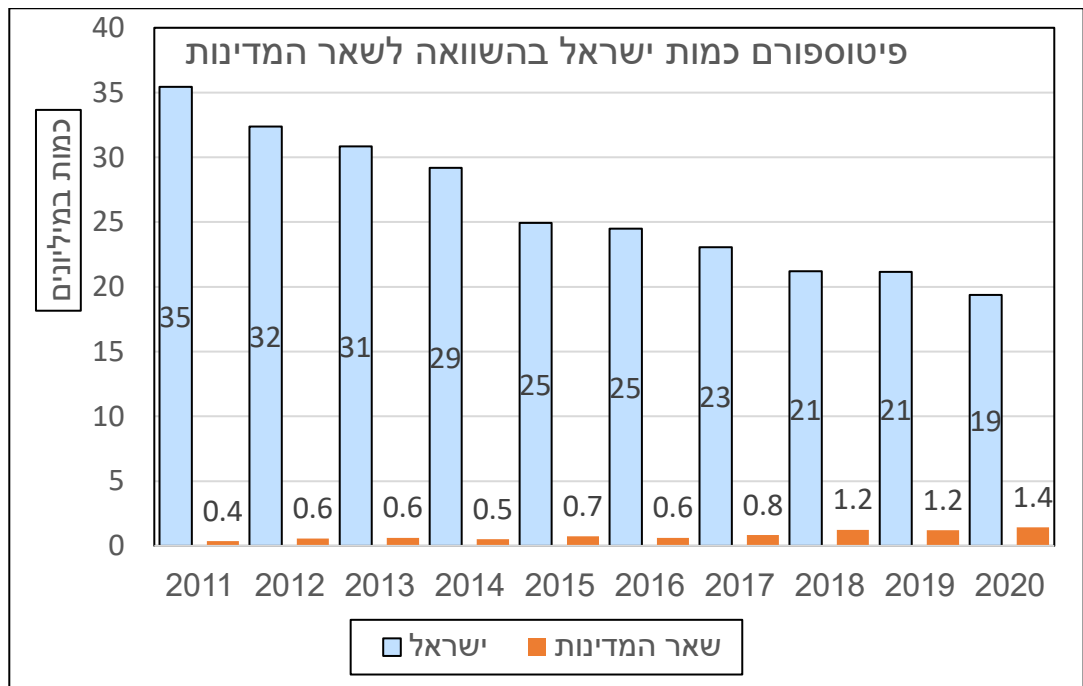

גרף 5: רוסקוס מישראל

פיטוספורם

הפיטוספורם הוא השני (בכמויות) מבין ענפי הקישוט הירוקים, המיוצא מישראל לפלורהולנד. אנו מייצאים את המין פיטוספורם טובירה - *Pittosporum tobira* (בעיקר מגוון, ומעט ירוק), שהוא המין העיקרי הנמכר בבורסה. גם במוצר זה אנו רואים את המאפיין של היצוא הישראלי בעשור האחרון: ירידה מתמדת בכמויות המשווקות לפלורהולנד (שעונים ועסקאות). בגרף 6 רואים שב-2011 נמכרו מעל 35 מיליון ענפי פיטוספורם, ובכל שנה פחתו הכמויות, עד שבשנת 2020 נמכרו 19 מיליון ענפים בלבד (ירידה של מעל 40%). גם השנה הנוכחית (2021) מסתמן המשך המגמה, למרות העלייה במחיר מ-10 סנט לפני עשור ליותר מ-17 סנט ב-2020.

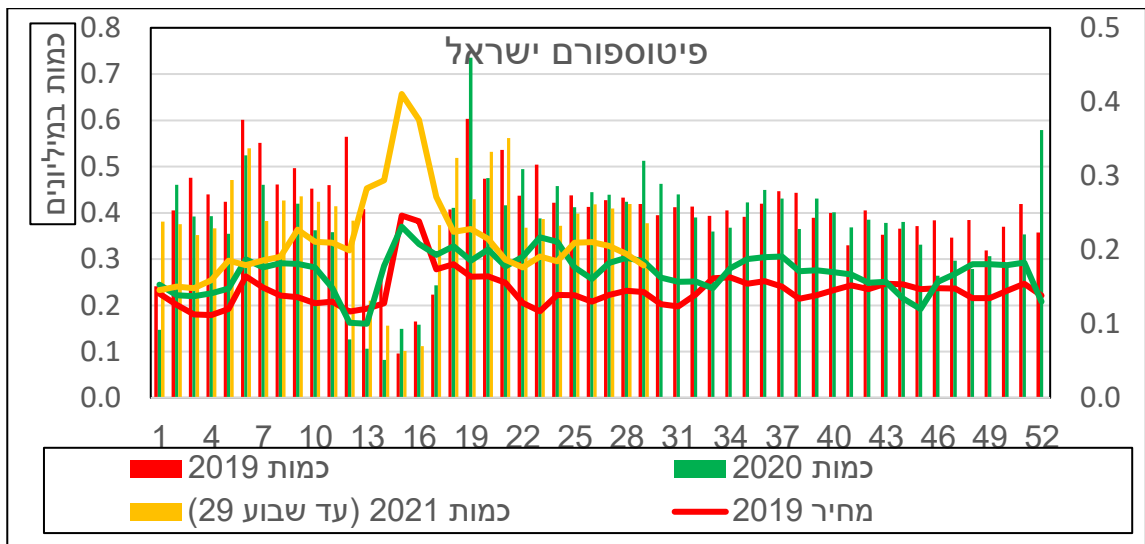
הפיטוספורם "הישראלי" שווק במערב אירופה בכלל, ובבורסות ההולנדיות בפרט, עד תחילת העשור הנוכחי, אך כפי שנאמר לגבי הרוסקוס, אין 'ואקום' בשוק, ומשנת 2011 רואים התחלת שיווק פיטוספורם ממדינות נוספות. בשנים האחרונות אנו מבחינים בהתבססות הענף בכמה מדינות ובעלייה זהירה בכמויות המיוצאות מדי שנה ממדינות אגן הים התיכון: אלבניה, טוניס, ספרד, צרפת וטורקיה, ומאפריקה: זימבבואה וקניה. מדינות אלה נכללות בהגדרה "שאר המדינות" שבגרף 6, והן עלו מחמישה אחוזים בשנת 2018 ליותר משבעת האחוזים בשנת 2020. יצוא הפיטוספורם מישראל ממוקד יותר בשעונים של הבורסות השונות, ורק 15% ממנו מופנה לעסקאות.

גרף 6: פיטוספורם – כמויות מישראל, בהשוואה לשאר המדינות

גרף 7 מראה את שיווק הפיטוספורם לפי שבועות מישראל לרויאל פלורהולנד בשלוש שנים האחרונות. אפשר לראות בבירור כי אנו מספקים כמות ענפים דומה כל השנה, למעט ירידה בכמויות באפריל (שבועות 13-17), בתקופת הבלבול בקצות הענפים. שנת 2019 מייצגת את הממוצע הרב-שנתי מבחינת הכמות השבועית והמחיר המתקבל.

בשנת 2020, שנת הקורונה, המחיר ירד בהתחלה, אולם בשל העיתוי העונתי, שבו היו כמויות נמוכות, השפעתו כמעט שלא הורגשה. המשך העונה, משבוע 18, היה חיובי מעבר למצופה, ולכן השנה הסתיימה במגמה חיובית, כשהמחיר הממוצע עלה לשיא של 17 סנט לענף. שנת 2021 טרם הסתיימה, אך רואים את השפעת הקורונה הפעם בצורה חיובית, משבוע 8 עד שבוע 20 עם שיא של כל הזמנים: ממוצע של 41 סנט בשבוע 15, ונקווה שכך יימשך.

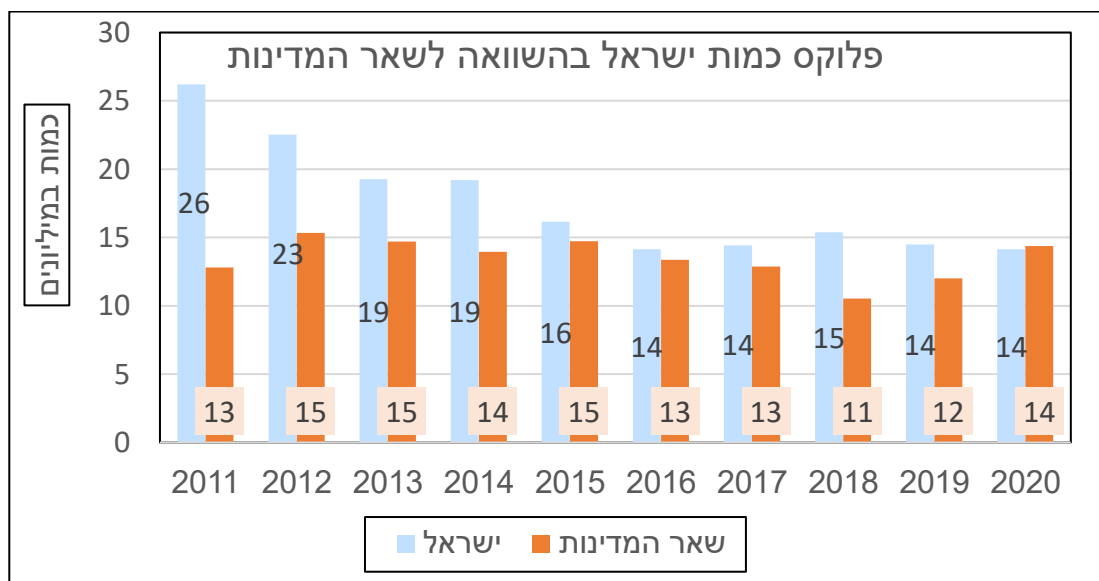

גרף 7: פיטוספורם מישראל

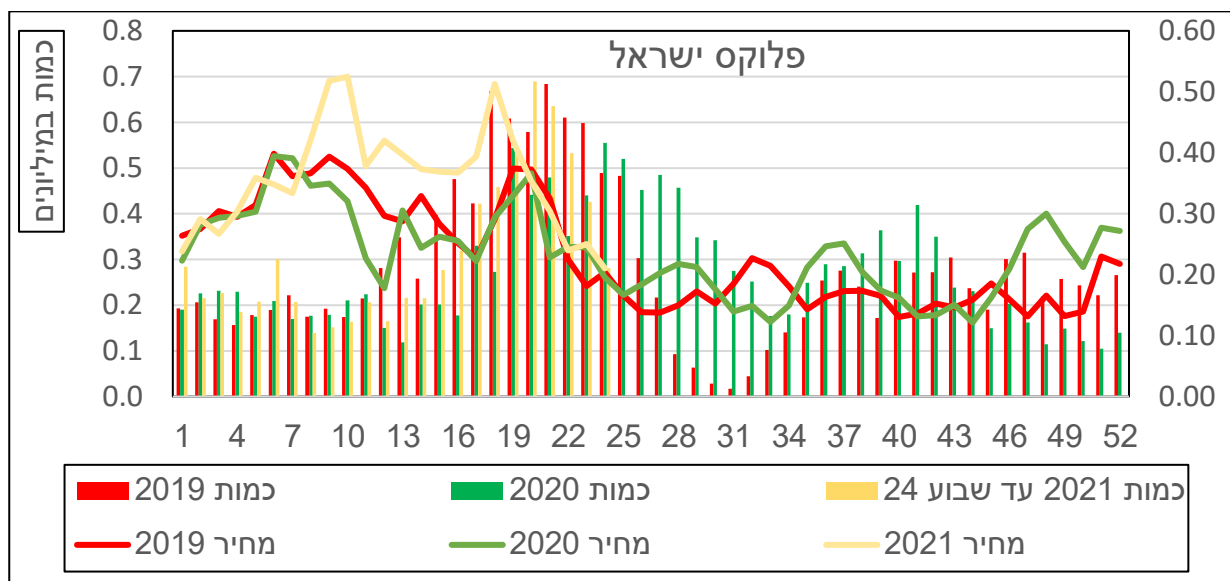
פלוקס

הפלוקס הוא גידול ותיק, אחד מ"פרחי הקיץ" ההולנדים שהובאו לארץ בתחילת שנות התשעים, עם סולידסטר, אסתר, סולידגו ועוד. בזכות עוצמות האור הגבוהות יחסית בחורף הישראלי ובעזרת הארת לילה ניתן היה להפריח את הצמחים הללו גם בחורף. הפלוקס הוא הגידול העיקרי מקבוצה זו, ועד היום הוא משווק בפלורהולנד בכמויות גדולות ותופס את המקום הרביעי בכמות מבין כל פרחי ישראל בפלורהולנד.

בגרף 8 נראה כי בשנת 2011 שיווקנו 26 מיליון פרחים, אך בהמשך, במקביל לירידה בכמויות הפרחים מישראל, ירדו גם כמויות הפלוקס והתייצבו על כ-14 מיליון פרחים מ-2016 ועד 2020. הכמויות העיקריות של "שאר המדינות" (מהולנד ומעט מקניה) יציבות – 12-15 מיליון פרחים כל שנה. עיקר השיווק שלהם בקיץ בשבועות 25-41 (הולנד), ובכמויות קטנות מאוד כל השנה (קניה).

את מרבית צמחי הקיץ, שגדלו בארץ, היה למעשה אפשר להפריח כל השנה, אך נמנענו מהשיווק בעונת הקיץ בשל הכמויות הגדולות של מהולנד, שגרמו להורדת המחירים. בנוסף לכך, איכות הגידול בארץ בקיץ היא נמוכה יותר, ויש בעיית מזיקים. כל זה מביא למחירים נמוכים במיוחד לפרחים אלה בקיץ. מגרף 9 עולה כי עיקר הכמויות מכוונות לשבועות 15-29, כשהכמויות בקיץ, כאמור, נמוכות במיוחד. גם בפלוקס בולט שבוע 12 בשנת 2020 במחיר הנמוך, בעקבות הקורונה, אך התאוששות המחיר הייתה מהירה, כמו בגידולים האחרים, בשל הפחתת הכמויות, שחזרו לרמתן הרגילה רק בשבוע 24.

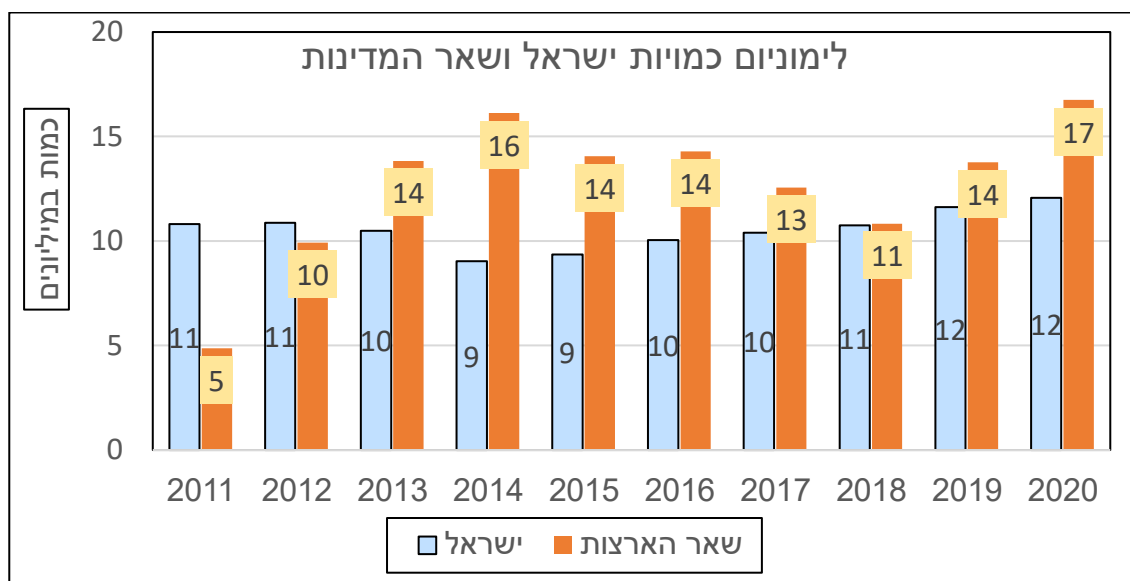

גרף 9: פלוקס מישראל

לימוניום

נתוני הלימוניום ברויאל פלורהולנד מחולקים ל-4 קבוצות. הנתונים שלפניכם שייכים לקבוצה הנקראת בפלורהולנד "לימוניום כללי" והיא כוללת זני לימוניום והכלאות בין-מיניות, ואינה כוללת את העדעד סינאטום, סינזיס ופריצי.

לימוניום הוא עוד אחד מהגידולים הבודדים בישראל ששמר על כמות דומה של פרחים משווקים לרויאל פלורהולנד בעשר השנים האחרונות. מגרף 10 לומדים כי במשך כל העשור נמכרו מישראל 9 עד 10 מיליון ענפים בשנה, שהיו בשנת 2011 כ-70% מהכמות הכללית של ה"לימוניום כללי" בפלורהולנד, אך משנת 2013 ועד 2020 ירדה הכמות לכ-40%, בעקבות העלייה ממדינות אחרות. ספקית חשובה היא קניה שב-2011 היוותה 10% מהכמות הכללית, אך הגדילה מאוד את הכמויות, ומ-2014 היא משווקת כ-50% מהלימוניום בפלורהולנד. קניה מספקת פרחים כל השנה בכמות די דומה (מעט יותר מאוגוסט עד ינואר). ספקית גדולה נוספת היא הולנד, שהיוותה ב-2011 כ-20% מהכמות, אך ירדה בהמשך. הולנד מספקת לימוניום בעיקר מיולי עד נובמבר (שבועות 23 עד 48). המחירים של "שאר הארצות" דומים למחירי ישראל.

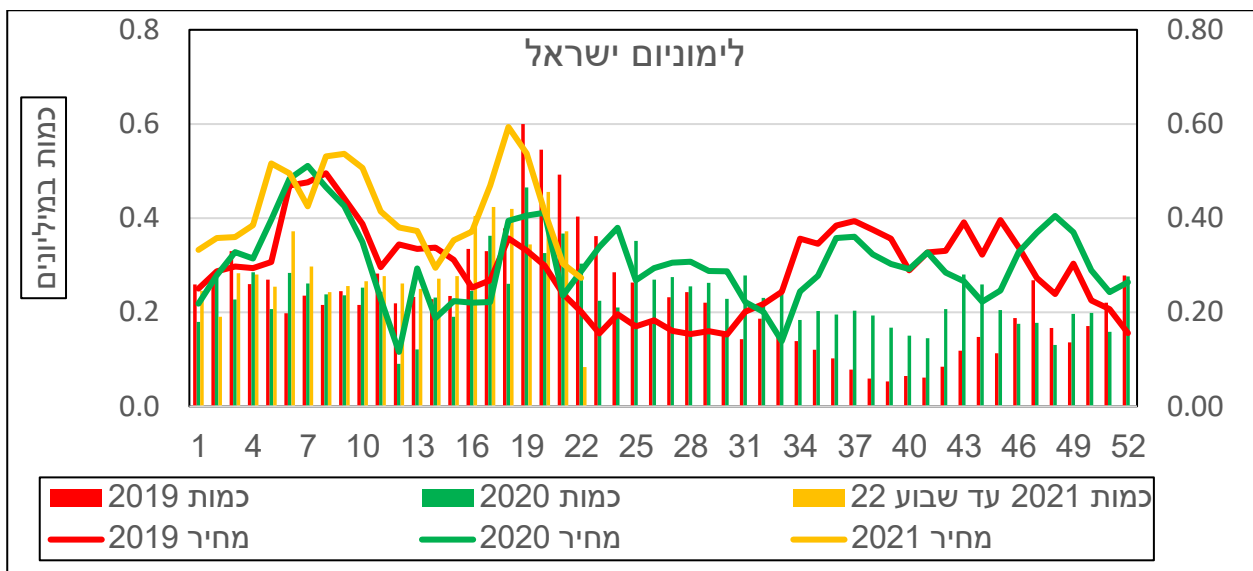
גרף 10: לימוניום – כמויות מישראל, בהשוואה לשאר המדינות

גרף 11 מראה את שיווק הלימוניום לפי שבועות מישראל לרויאל פלורהולנד בשלוש שנים האחרונות. אפשר לראות בבירור כי אנו מספקים לימוניום כל השנה, אך יש ירידה משמעותית בסתיו, בשבועות 33 עד 41.

שנת 2019 מייצגת את הממוצע הרב-שנתי מבחינת הכמות השבועית והמחיר המתקבל.

בשנת 2020, שנת הקורונה, רואים את הירידה החדה במחיר ובכמות של שבוע 12, אך כבר בשבוע 17 המחיר השתווה למחיר בשנים קודמות, ובהמשך, בשבועות 22-30, המחיר היה גבוה יותר, כשהכמויות היו דומות לשנים קודמות.

שנת 2021 טרם הסתיימה, אבל נראית השפעת הקורונה, והפעם בצורה חיובית: משבוע 1 עד שבוע 22 היה הממוצע גבוה יותר בכ-10% בהשוואה לשנת 2020.

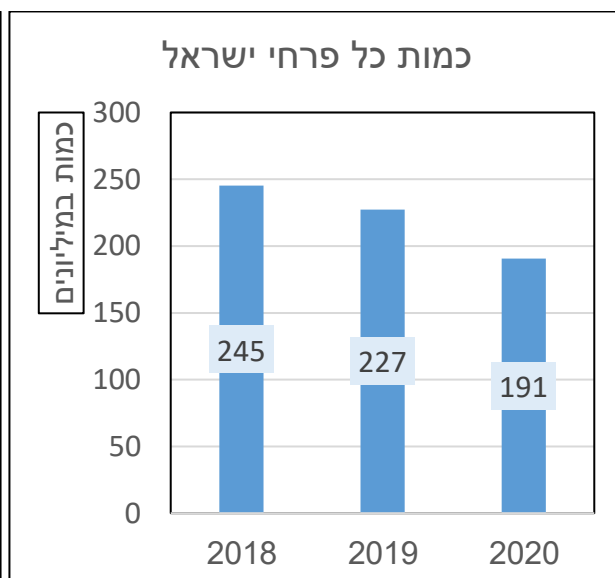
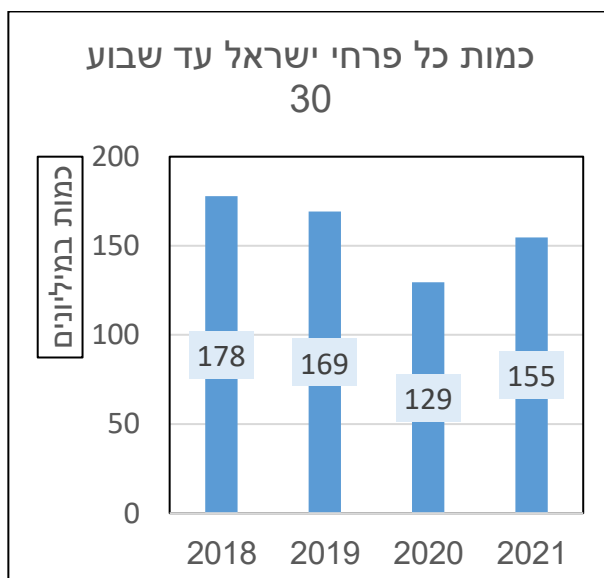
גרף 11: לימוניום מישראל

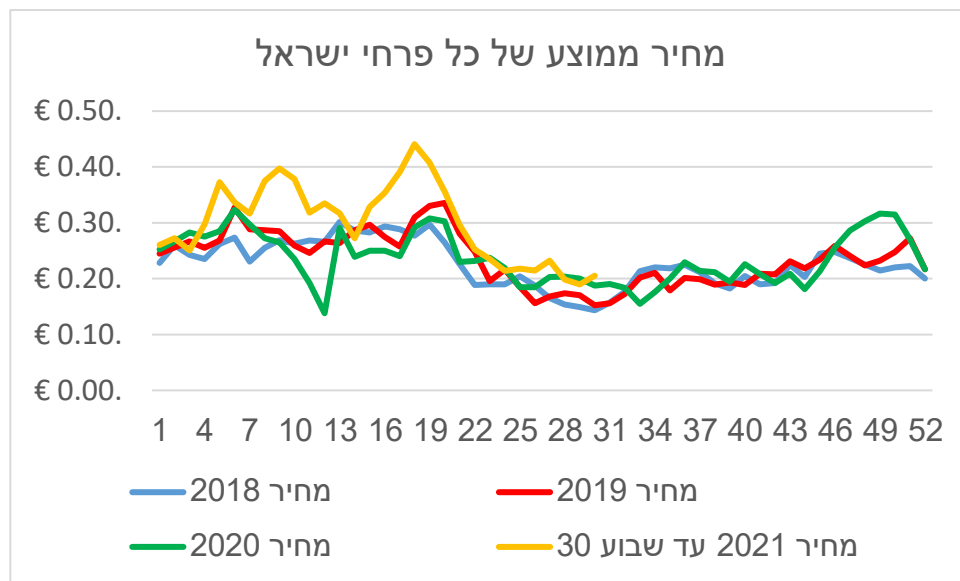
לסיכום

בגרפים 12 ו-13 רואים שבשנים האחרונות פוחתות כמויות הפרחים מישראל בכ-7%-8% מדי שנה (כאשר מתעלמים מהירידה החזקה יותר ב-2020 שנגרמה מהקורונה).

מגרף 14 עולה כי מחיר הפרחים הממוצע היה די דומה בשנים 2018 ו-2019. ב-2020 רואים את הנחיתה במחיר בשבוע 20, אך מהר יחסית, משבוע 19, השתווה המחיר לשנים קודמות.

שנת 2021 שונה מכל השנים מבחינת המחיר שהתקבל בחורף (שבועות 1 עד 18), שהיה גבוה במיוחד, ולא ברורה הסיבה לכך (ייתכן שהפחתת הכמויות ממדינות אחרות, כמו אקוודור), אך משבוע 19 המחירים השתוו לאלה של השנים הקודמות.

גרף 14: מחיר ממוצע לכל הפרחים מישראל